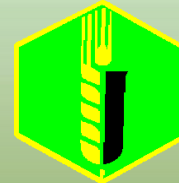

Ochrana obilnin proti vybraným houbovým chorobám

Jana PALICOVÁ

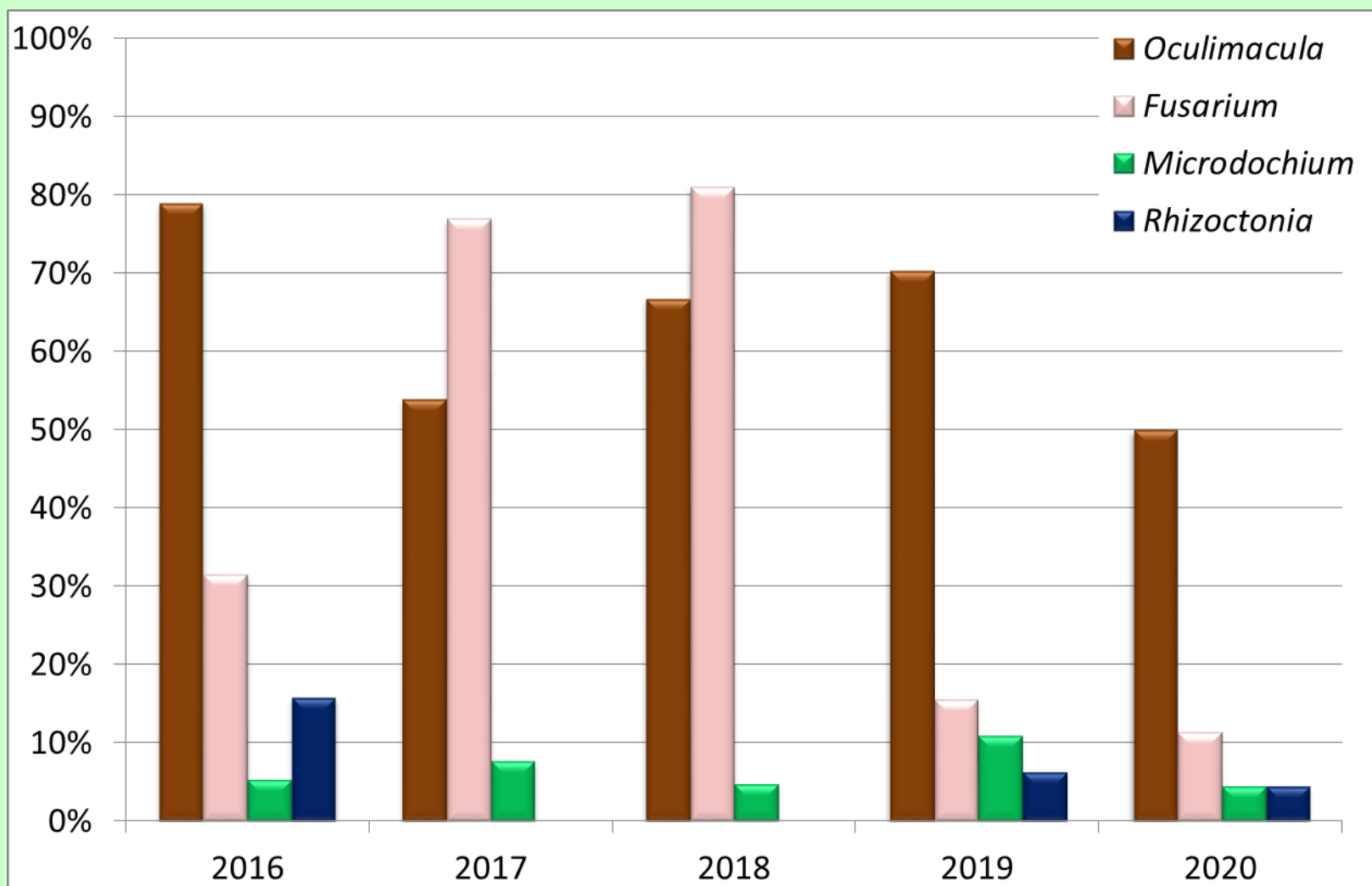
Výzkumný ústav rostlinné výroby, v.v.i.
Praha 6 - Ruzyně

Choroby pat stébel

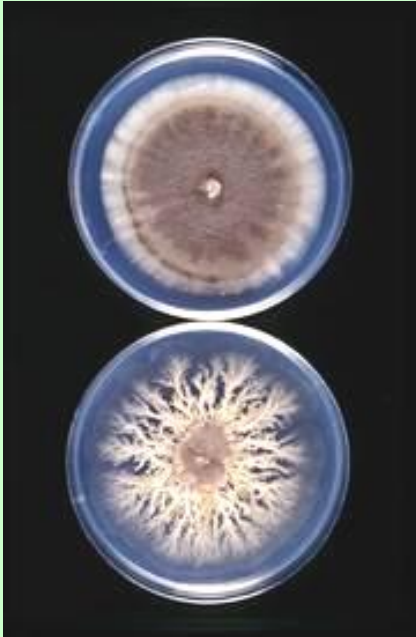
- **Stéblolam**
(*Oculimacula yallundae*, *O. aciformis*)
- **Kořenomorka** (*Rhizoctonia* sp.)
- **Fuzariózy** (*Fusarium* sp.)
- **Plíseň sněžná** (*Microdochium nivale*)
- Černání kořenů a báze stébel obilnin
(*Gaeumannomyces graminis*)
Paluška travní (*Typhula incarnata*)
Bipolaris sorokiniana

Frekvence výskytu chorob pat stébel v letech 2016 - 2020

Stéblolam

Oculimacula yallundae

napadá pšenici a ječmen

zahnuté konidie, šedé rychle rostoucí mycelium, rovným okraj

Oculimacula aciformis

napadá pšenici, ječmen, **žito**

rovné konidie, hnědé pomalu rostoucí mycelium, zpeřený okraj

**rozdílná rychlost růstu, citlivost k účinným látkám fungicidů,
výskyt v populaci**

Stéblolam

- primární infekce na podzim a v předjaří, tvorba konidií - **optimum 10 °C**
- přenos konidií na krátké vzdálenosti deštěm
- nespecifické nekrózy na pochvách spodních listů koncem odnožování až počátkem sloupkování
- „eyespot“ symptomy sloupkování až metání
- předčasné dozrávání, běloklasost
- až 50 % ztráty na výnosech
- přežívá na rostlinných zbytcích cca **3 roky**

Stéblolam - ochrana

- výběr odolnějších odrůd
- vhodný osevní postup (předplodina řepka, okopaniny, bob, oves)
- pozdější termín setí snižuje podzimní infekci
- Chemická ochrana:
 - včasná diagnostika – nespecifické symptomy
 - 1. ošetření (počátek sloupkování – 2. kolénko)
 - 2. ošetření (konec metání)

Stéblolam – účinné látky

bixafen

cyprodinil

epoxykonazol

fenpropimorf

fluopyram

fluoxastrobin

fluxapyroxad

metrafenone

prochloraz

proquinazid

prothiokonazol

pyraklostrobin

Pythium oligandrum

spiroxamin

tetrakonazol

trifloxystrobin

thiofanát-methyl

Registr přípravků na ochranu rostlin - ÚKZÚZ

<http://eagri.cz/public/app/eagriapp/POR/>

Stéblolam - rezistence k fungicidům

- 70. léta chemická ochrana proti stéblolamu – **benzimidazoly**
- rezistence 80.-90. léta: **benzimidazoly, triazoly, prochloraz**
- v ČR zaznamenány případy rezistence k prochlorazu
- trend snižování účinnosti přípravků plošně používaných proti chorobám pat stébel: prochloraz
epoxiconazole+fenpropimorph+metrafenone
- testy rezistence v laboratorních podmínkách:
otrávené plotny, terčíky apod. **x praxe???**

Izolát OY - O15004M1 (VII) foto po 7 týdnech

kontrola

Yamato
thiophanate-methyl
tetraconazole

Akord
propiconazole
cyprodinil

Miradge 45 ECNA
prochloraz

Adexar Plus
epoxiconazole
pyraclostrobin
fluxapyroxad

Capalo
fenpropimorph
epoxiconazole
metrafenone

Delaro
trifloxystrobin
prothioconazole

Boogie Xpro
spiroxamine
prothioconazole
bixafen

Izolát OY - O15009M1 (VIII) foto po 5 týdnech

kontrola

Yamato
thiophanate-methyl
tetraconazole

Akord
propiconazole
cyprodinil

Miradge 45 ECNA
prochloraz

Adexar Plus
epoxiconazole
pyraclostrobin
fluxapyroxad

Capalo
fenpropimorph
epoxiconazole
metrafenone

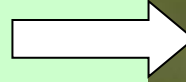
Delaro
trifloxystrobin
prothioconazole

Boogie Xpro
spiroxamine
prothioconazole
bixafen

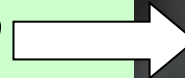
Stéblolam – geny rezistence

Pch1 – z *Aegilops ventricosa*
nejúčinnější
vyšší účinnost k OY

Pch2 – z Cappelle-Desprez
vyšší účinnost k OA

Pch3 – z *Dasypyrum villosum*

Pch = *Pseudocercospora herpotrichoides*

Přítomnost genu *Pch1* v odrůdách ozimé pšenice

Analýza pomocí molekulárního markeru *Xorw1*

Annie

Beduin

Bonanza

Floki

Hermann

Hyfi

Illusion

Iridium

KWS Donovan

LG Imposanto

Manager

Princeps

Pankratz

Partner

Proteus

Rebell

Stéblolam – symptomy po inokulaci

Annie

JB Asano

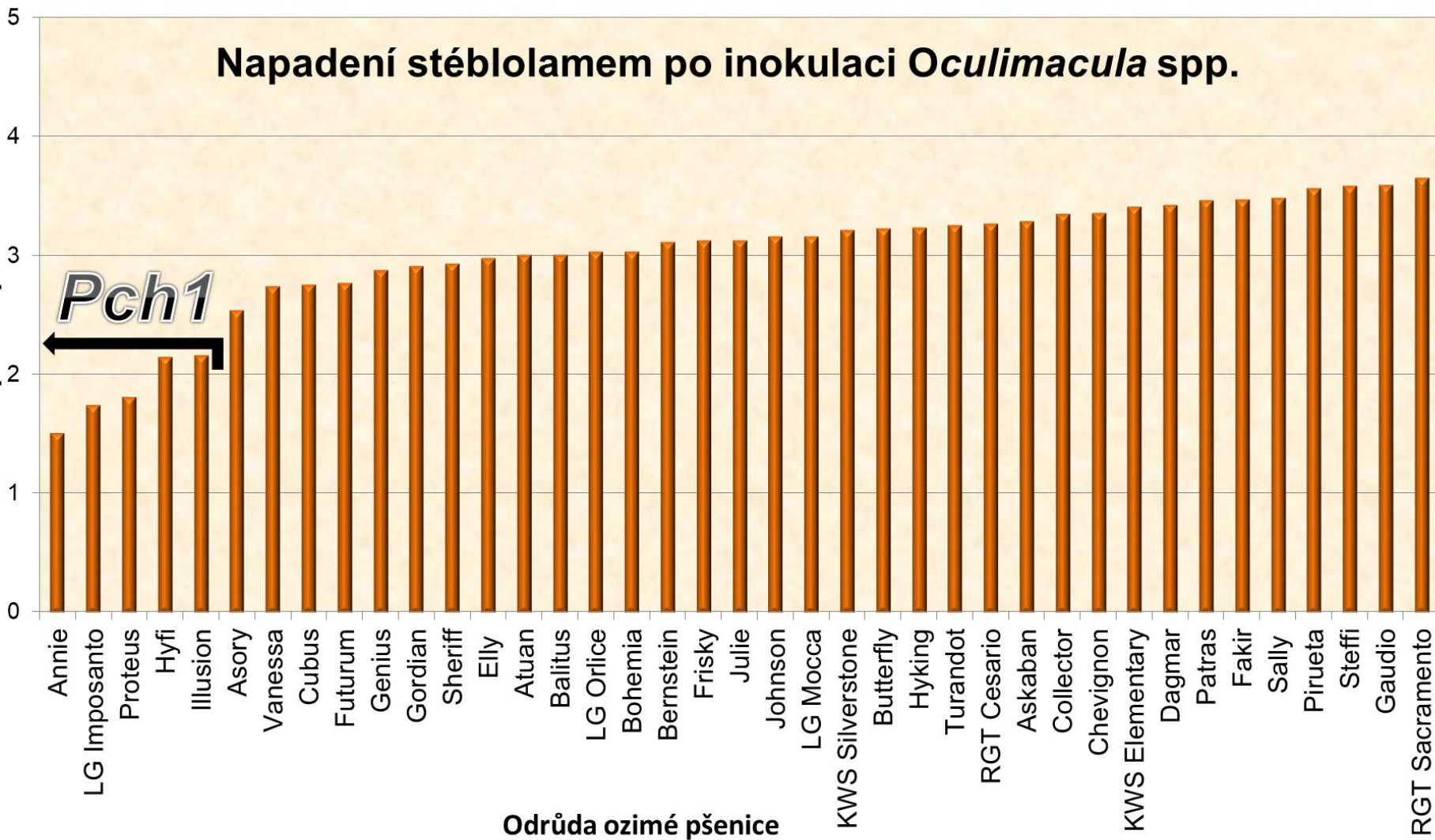

Turandot

Napadení stéblolamem po inokulaci *Oculimacula* spp.

Stupeň napadení

Listové skvrnitosti

Braničnatka pšeničná

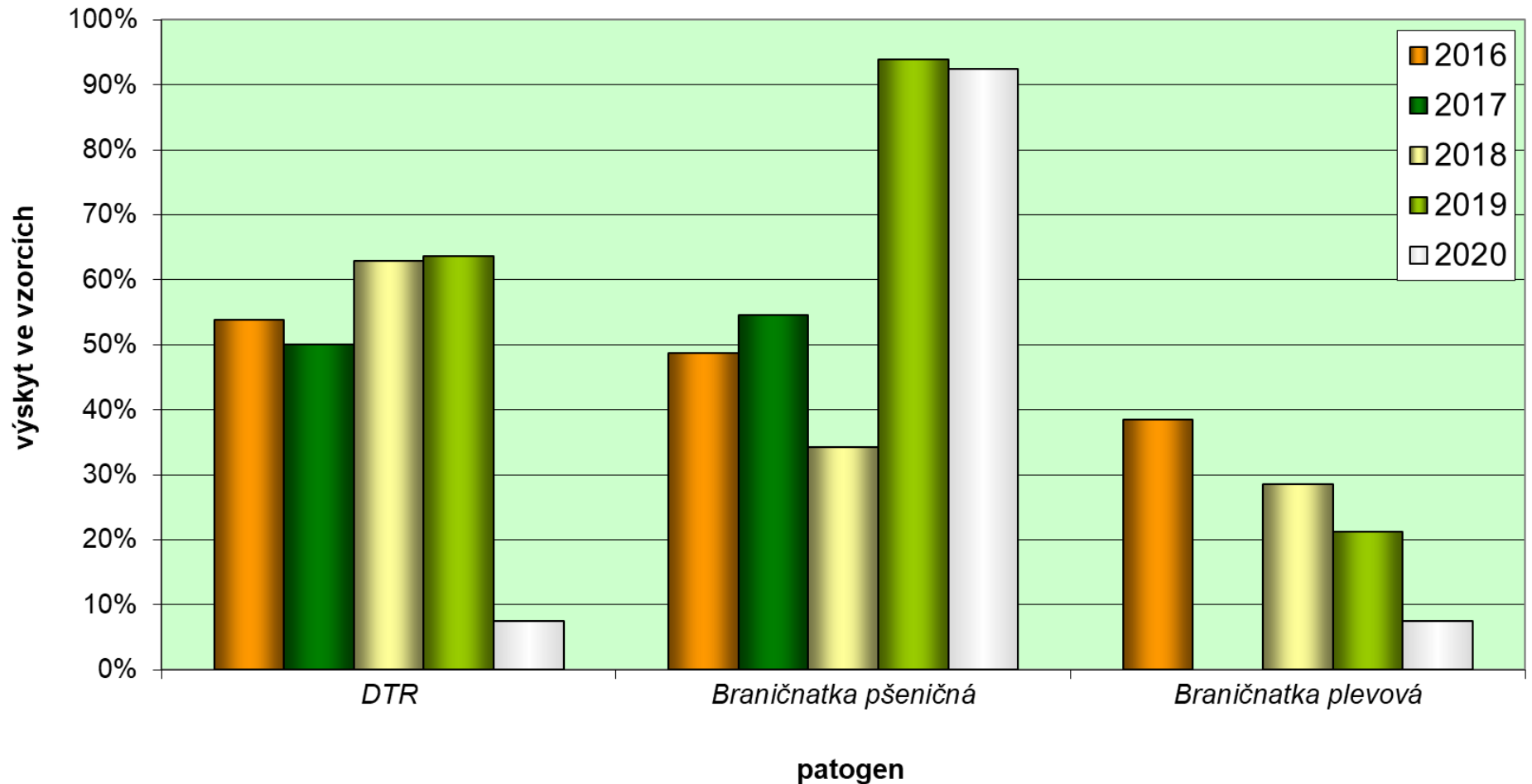
Braničnatka pleťová

DTR - světle hnědá skvrnitost pšenice

Frekvence výskytu patogenů způsobujících listové skvrnitosti pšenice ve vzorcích z ČR (2016 - 2020)

Braničnatka pšeničná - únor

Braničnatka pšeničná

Zymoseptoria tritici = *Septoria tritici*

napadá pšenici, žito, trávy

přežívá na rostlinných zbytcích

pyknidy – pykno-spory – šíření kapkami deště

Braničnatka plevová

Phaeosphaeria nodorum

Septoria nodorum

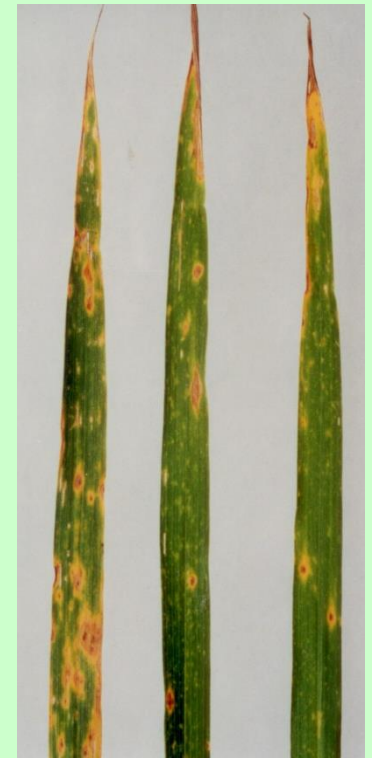
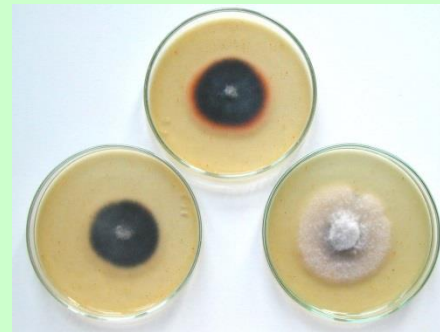
- napadá pšenici, ječmen, žito, oves, trávy
- přežívá v půdě, **přenos osivem**
- světlé pyknidy (růžová masa pyknospor) na listech i v klasech
- nejhojnější v ČR v 60.-70. letech 20. stol., dnes méně
- Velká Británie – rozsáhlá studie výskytu obou braničnatek
 - St dominantní v pol. 19. stol. a po r. 1985
 - Sn dominantní v pol. 20. stol. (zavedení odrůd odolných k St)

Pyrenophora tritici-repentis = PTR, DTR *Drechslera tritici-repentis* *Helminthosporium tritici-repentis*

- „tan spot“, „yellow spot“
světle hnědá skvrnitost pšenice
helminosporiová skvrnitost
helminosporiόza pšenice
- celosvětové rozšíření
- široký hostitelský okruh *Triticum aestivum*
Agropyron repens
- studium v ČR od r. 1997

Listové skvrnitosti pšenice - ochrana

zapravení posklizňových zbytků

osevní postup

volba odolnějších odrůd

fungicidní postřik ve stádiu sloupkování až metání

azoly

carboxamidy

strobiluriny - rezistence!!!

epoxykonazol, fluxapyroxad, pyraklostrobin, spiroxamin, prothiokonazol, bixafen, fenpropimorf, fluoxastrobin, tebukonazol a další

Prevence např. Systiva – kapalné mořidlo

Registr přípravků na ochranu rostlin

eAGRI ▾

Hledaný výraz

Hledej

Podrobné hledání ▾

[Ústřední kontrolní a...](#) > [Přípravky na ochranu...](#) >[Přihlásit](#) | [Přihlásit přes DS](#)

Vyhledávání v registru přípravků

Kritéria vyhledávání:

- **Škodlivý organismus, jiný účel použití:** braničnatka pšeničná

Počet nalezených záznamů: 300

[\[Nové hledání\]](#) [\[Zrušit filtry\]](#) [\[Export do excelu\]](#)

Kritéria vyhledávání:

- **Škodlivý organismus, jiný účel použití:** braničnatka plevová

Počet nalezených záznamů: 272

[\[Nové hledání\]](#) [\[Zrušit filtry\]](#) [\[Export do excelu\]](#)

Kritéria vyhledávání:

- **Škodlivý organismus, jiný účel použití:** helmintosporióza pšenice

Počet nalezených záznamů: 53

[\[Nové hledání\]](#) [\[Zrušit filtry\]](#) [\[Export do excelu\]](#)

Obchodní název ↓	Evid. č. ↕	Držitel povolení ↕	BF ↕	Název účinné látky ↕	Konec platnosti rozhodnutí ↕	Ukončení uvádění na trh ↕	Ukončení používání ↕	Aktuální stav rozhodnutí ↕	Pozn.	
Abrusta	4883-0	DuPont CZ s.r.o.	F	Cyprokonazol (<i>Cyproconazole</i>), Penthiopyrad (<i>Penthiopyrad</i>)	31.5.2021	31.5.2021	31.5.2021	Platné rozhodnutí	7	▶
Adexar Plus	4887-0	BASF SE	F	Epoxykonazol (<i>Epoxyconazole</i>), Fluxapyroxad (<i>Fluxapyroxad</i>), Pyraclostrobin (<i>Pyraclostrobin</i>)	30.4.2020	31.10.2020	31.10.2021	Do spotřebování zásob	17	▶

Šlechtění na rezistenci k listovým skvrnitostem pšenice

- Obtížné vzhledem k polygennímu genetickému založení
- **braničnatka pšeničná** - 18 genů rezistence *Stb*
 - Stb6* a *Stb15* jsou běžné v sortimentu evropských odrůd
- **DTR a braničnatka plevová** – hostitelsky specifické toxiny Ptr ToxA-C, které jsou v interakci s dominantními geny hostitelské rostliny Tsn1, Tsc2, Tsc1

Odolnost odrůd k listovým skvrnitostem a rzem dle ÚKZÚZ

Výsledky
zkoušek
2016 - 2019
stupnice 9 - 1

Odrůda	Listové skvrnitosti	Braničnatka plevová v klasu	Rez pšeničná	Rez plevová
Sheriff	7	7	8	8
RGT Sacramento	5	8	8	8,5
Asory	6	8	7	8
Askaban	6,5	7	6,5	9
Fakir	6	7	7	9
Futurum	6	7	7	9
Bernstein	5,5	8	6	9
LG Mocca	6,5	7	8	7
Proteus	6	7	6	9
LG Imposanto	6	7	7	8
Gordian	6	7	7	8
Collector	6	8	6	8
RGT Cesario	6	7	7	8
Chevignon	6	8	6	7,5
Frisky	6	6,5	8	7
Butterfly	6	7	6	8
Turandot	6	7	6	8
LG Orlice	6	6	8	7
Dagmar	6	7	5	9
Steffi	6	7	6	8
KWS Silverstone	5	7	6	8
Johnson	6	7	6	7
Hyking	5,5	6,5	6	8
Pirueta	5	7	6	8
Bohemia	6	7	7	6
KWS Elementary	5,5	7	6	7
Genius	5	6	6	8
Illusion	6	7	5	7
Julie	5	7	6	7
Sally	6	6	5	8
Gaudio	5	7	6	7
Patras	5	6	5,5	8
Hyfi	5	7	7	5
Vanessa	5	6	6	6
Balitus	5	7	5	6
Atuan	5	7	4	6
Elly	5	6,5	4	6,5

**Odolnost
odrůd k
fuzarióze
klasu dle
ÚKZÚZ**

**Výsledky
zkoušek
2016 - 2019
stupnice 9 - 1**

Odrůda	DON - Ruzyně	DON - ÚKZÚZ
Dagmar	38	1,2
Hyfi	44	2
Gaudio	46	1,4
Turandot	45	2,7
Pirueta	51	1,7
Bohemia	50	3,4
Illusion	53	2
Julie	54	2,4
Steffi	55	2,1
Johnson	51	8,7
Genius	58	3,7
Butterfly	59	2,9
Balitus	61	2
Bernstein	61	2,6
Asory	63	3,3
LG Mocca	67	5,9
Elly	71	2,8
Gordian	69	6,5
Vanessa	69	6,5
Fakir	74	3,5
KWS Silverstone	73	6,5
LG Imposanto	76	4,4
KWS Elementary	81	3,7
Chevignon	79	6,7
RGT Sacramento	84	3,8
Patras	89	3
Atuan	91	4
Hyking	94	4,6
Frisky	95	5,4
RGT Cesario	97	7,9
Askaban	101	5,6
Sheriff	101	5,7
Sally	105	3,8
Proteus	106	4,9
LG Orlice	112	6,3
Futurum	117	7,1
Collector	127	4,4

Kombinovaná odolnost odrůd dle ÚKZÚZ

Výsledky
zkoušek
2016 - 2019
stupnice 9 - 1

Odrůda	suma pořadí	Pch1
Asory	18	
Dagmar	20	
Bernstein	21	
Turandot	21	
LG Mocca	24	
Fakir	25	
RGT Sacramento	27	
Butterfly	28	
Gordian	29	
Pirueta	29	
Steffi	29	
Bohemia	31	
Johnson	32	
LG Imposanto	32	ano
Sheriff	33	
Gaudio	34	
Askaban	35	
Hyfi	35	ano
Illusion	35	ano
Julie	37	
Genius	38	
Chevignon	38	
Futurum	42	
KWS Silverstone	42	
Proteus	43	ano
RGT Cesario	43	
Frisky	44	
Balitus	48	
Collector	49	
KWS Elementary	49	
Hyking	51	
LG Orlice	53	
Vanessa	53	
Elly	54	
Patras	58	
Atuan	63	
Sally	63	

Asory	
Dagmar	
Bernstein	
Turandot	
LG Mocca	
Fakir	
RGT Sacramento	
Butterfly	
Gordian	
Pirueta	
Steffi	
Bohemia	
Johnson	
LG Imposanto	Pch1
Sheriff	
Gaudio	
Askaban	
Hyfi	Pch1
Illusion	Pch1

Děkuji Vám za pozornost!

Dotazy: palicova@vurv.cz

Tým genetiky a šlechtitelské metody